

ČESKÁ REPUBLIKA
ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY

Krajský soud v Brně rozhodl samosoudcem Mgr. Filipem Skřivanem ve věci

žalobce: **F. Š.**
bytem X
zastoupen JUDr. Matejem Pláňavským, advokátem
sídlem Malinovského nám. 603/4, Brno

proti
žalované: **Česká správa sociálního zabezpečení**
sídlem Křížová 25, Praha 5

o žalobě proti rozhodnutí žalované ze dne 9. 4. 2021, č. j. X,

takto:

- I. Žaloba se zamítá.
- II. Žádný z účastníků nemá právo na náhradu nákladů řízení.

Odůvodnění:

I. Vymezení věci

1. Žalovaná rozhodnutím ze dne 15. 2. 2021, č. j. X, zamítla žádost žalobce o starobní důchod, neboť žalobce nedosáhl důchodového věku dle obecné úpravy zákona č. 155/1995 Sb., o důchodovém pojištění (dále jen „zákon o důchodovém pojištění“), a nesplňuje ani

podmínky stanovené zvláštní úpravou pro nárok na snížení důchodového věku pro osoby zaměstnané v hornictví. Námitky žalobce žalovaná napadeným rozhodnutím zamítla a prvostupňové rozhodnutí potvrdila.

II. Obsah žaloby

2. Proti napadenému rozhodnutí podal žalobce žalobu. Uvádí, že vykonával v období od 26. 6. 1981 do 21. 10. 1997 zaměstnání v hornictví se stálým pracovištěm pod zemí v hlubinných dolech. Dne 21. 10. 1997 došlo k rozvázání pracovního poměru se žalobcem ze strany zaměstnavatele, a to z důvodu dosažení nejvyšší přípustné expozice. Žalobce vykonával zaměstnání v podzemí celkem 15 let a 5 měsíců.
3. Podle § 74 zákona o důchodovém pojištění jsou nároky na snížení věkové hranice pro vznik nároku na starobní důchod podle předpisů platných před 1. lednem 1996 po odpracování stanovené doby zaměstnání v I. pracovní kategorii zachovány. Snížená věková hranice pro vznik nároku na starobní důchod se s odkazem na uvedené považuje za důchodový věk.
4. V návaznosti na tuto úpravu činí důchodový věk žalobce dle § 21 zákona č. 100/1988 Sb., o sociálním zabezpečení (dále jen „zákon o sociálním zabezpečení“) 55 let, neboť žalobce byl zaměstnán nejméně 15 roků v zaměstnání uvedeném v § 14 odst. 2 písm. a) téhož zákona.
5. Dále, v souladu s § 174 zákona o sociálním zabezpečení by měl být důchodový věk žalobce 56 let.
6. Na žalobce se dále vztahuje nařízení vlády č. 363/2009 Sb., o stanovení důchodového věku a přepočtu starobních důchodů některých horníků, kteří začali vykonávat své zaměstnání před rokem 1993 (dále jen „nařízení 369/2009 Sb.“). Žalobce totiž ve smyslu § 1 písm. a) tohoto nařízení vykonával před 1. lednem 1993 zaměstnání v hornictví se stálým pracovištěm pod zemí v hlubinných dolech, které bylo podle předpisů účinných před tímto dnem zařazeno mezi zaměstnání I. pracovní kategorie zakládající nárok na starobní důchod při dosažení věku aspoň 55 let. Žalobce poukazuje na rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 23. 10. 2013, č. j. 3 Ads 123/2012 – 32, podle něhož je cílem této úpravy stanovení nižšího důchodového věku horníkům, kteří vykonávali zaměstnání v hornictví se stálým pracovištěm pod zemí v hlubinných dolech, které bylo podle předpisů účinných před 1. 1. 1993 zařazeno mezi zaměstnání I. pracovní kategorie zakládající nárok na starobní důchod při dosažení věku aspoň 55 let, toto zaměstnání přitom vykonávali před rokem 1993 i následně po zrušení pracovních kategorií od 1. 1. 1993, a kteří právě v důsledku zrušení pracovních kategorií nesplnili podmínku stanovené doby zaměstnání v I. pracovní kategorii. Jiným výkladem by dle žalobce docházelo k neoprávněnému zásahu jeho práv, neboť předmětnou činnost vykonával více než 10 let před účinností nové úpravy a to téměř nepřetržitě s výjimkou povinné vojenské služby. Dle této úpravy by měl být důchodový věk žalobce 55 let a 6 měsíců.
7. Žalobce proto navrhuje, aby krajský soud obě rozhodnutí žalované zrušil a věc jí vrátil k dalšímu řízení.

III. Vyjádření žalované

8. Žalovaná ve svém vyjádření uvádí, že žalobci, který se narodil 18. 6. 1963, vzniká nárok na starobní důchod dosažením věku 64 let a 8 měsíců. Nařízení 363/2009 Sb. se na žalobce

nevztahuje, neboť neodpracoval potřebný počet směn v zaměstnání v hornictví. Pokud se týká námitky žalobce, že mu nebyla v preferované pracovní kategorii I. AA hodnocena povinná vojenská služba, tu v souladu s nařízením vlády č. 117/1988 Sb., o zařazování zaměstnání do I. a II. pracovní kategorie pro účely důchodového zabezpečení (dále jen „nařízení 117/1988 Sb.“) takto započítat nelze. Žalovaná proto navrhuje, aby krajský soud žalobu jako nedůvodnou zamítl.

IV. Posouzení věci krajským soudem

9. Žaloba byla podána včas (§ 72 odst. 1 s. ř. s.), osobou k tomu oprávněnou (§ 65 odst. 1 s. ř. s.). Žaloba je přípustná (zejména § 65, § 68 a § 70 s. ř. s.). Za splnění podmínek § 51 s. ř. s. rozhodl soud bez jednání.
10. Žaloba **není důvodná**.
11. Žalovaná v napadeném rozhodnutí i vyjádření k žalobě podrobně a srozumitelně popisuje historii zaměstnání žalobce. V době od 26. 6. 1981 do 31. 5. 1983 byl žalobce zaměstnán u společnosti Důl ČSA Karviná, přičemž získal celkem 637 dnů doby zaměstnání v kategorii I.AA, v době od 22. 4. 1985 do 1. 1. 1986 byl zaměstnán u OKD – Důl Paskov a získal celkem 254 dnů doby zaměstnání v kategorii I.AA, od 1. 1. 1987 do 21. 10. 1997 byl zaměstnán u téhož zaměstnavatele. Za období do 31. 12. 1992 získal celkem 3 078 dnů doby zaměstnání v kategorii I.AA. Po 31. 12. 1992 do skončení pracovního poměru z důvodu dosažení nejvyšší přípustné expozice odpracoval žalobce 986 směn v zaměstnání v hornictví se stálým pracovištěm pod zemí v hlubinných dolech. Tato skutková zjištění žalobce nijak nezpochybňuje, resp. netvrdí, že výpočty žalované jsou chybné nebo že mu některé odpracované dny či směny nebyly uznány. Ani poukaz žalobce, že hornickou činnost pod zemí vykonával nepřetržitě s výjimkou povinné vojenské služby (což nemohl ovlivnit) takovým zpochybněním není. Nadto se lze ztotožnit s žalovanou, že doba výkonu povinné vojenské služby se ve smyslu § 6 odst. 2 nařízení 117/1988 Sb. započítává jako doba ostatních zaměstnání v hornictví vykonávaných pod zemí v hlubinných dolech (kategorie I.A), nikoliv jako zaměstnání I. pracovní kategorie v hornictví se stálým pracovištěm pod zemí v hlubinných dolech (kategorie I.AA).
12. Není sporu o tom, že žalobce nesplňuje podmínky dosažení důchodového věku dle obecné právní úpravy. Žalobní argumentace směřuje k tomu, že v případě žalobce je možné určit nižší důchodový věk dle speciální úpravy důchodového věku některých horníků.
13. Úvodem je nutno předeslat, že v období, v němž žalobce vykonával hornickou činnost, došlo k podstatným legislativním změnám, mimo jiné bylo zrušeno rozdělení zaměstnání do tzv. pracovních kategorií. Systém pracovních kategorií byl zrušen ještě za trvání Československa zákonem o zrušení pracovních kategorií a o některých dalších změnách v sociálním zabezpečení s účinností od 1. 6. 1992. Na základě novelizace § 174 a § 175 zákona

o sociálním zabezpečení byl vytvořen přechodný mechanismus, na základě něhož se zohledňovaly nároky spojené s výkonem zaměstnání v I. a II. pracovní kategorii při rozhodování o důchodech i nadále. Nová úprava důchodového systému po 1. 1. 1996 (po nabytí účinnosti zákona o důchodovém pojištění) reagovala na dřívější existenci pracovních kategorií a z nich plynoucích odlišných podmínek pro vznik nároku na starobní důchod a jeho výši v § 71 a § 74 zákona o důchodovém pojištění (viz k tomu blíže rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 9. 2. 2011, č. 3 Ads 129/2010 – 82, č. 2442/2011 Sb. NSS).

14. Podle § 74 zákona o důchodovém pojištění *nároky na snížení věkové hranice pro vznik nároku na starobní důchod podle předpisů platných před 1. lednem 1996 po odpracování stanovené doby zaměstnání v I. pracovní kategorii nebo v I. (II.) kategorii funkcí zůstávají zachovány. Snížená věková hranice pro vznik nároku na starobní důchod se přitom považuje pro účely tohoto zákona za důchodový věk.*
15. Splnění snížené věkové podmínky podle § 74 zákona o důchodovém pojištění se určuje podle předpisů platných do 31. 12. 1995 a je limitováno ziskem potřebné doby v preferované pracovní kategorii do 31. 12. 1992. Pro vznik nároku na starobní důchod ve sníženém důchodovém věku se naopak dle tohoto ustanovení nemůže započítat zaměstnání vykonávané od 1. 1. 1993, což vyplývá již z jeho textace – „po odpracování stanovené doby zaměstnání v I. pracovní kategorii“. Po 1. 1. 1993 se již zaměstnání do kategorií nerozdělují (srov. též rozsudek zdejšího soudu ze dne 8. 4. 2016, č. j. 33 Ad 9/2015 – 56).
16. Předpisem účinným před 31. 12. 1995 je zejména zákon o sociálním zabezpečení. Podle § 21 odst. 1 písm. a) tohoto zákona *občan má nárok na starobní důchod, jestliže byl zaměstnán nejméně 25 roků a dosáhl věku aspoň 55 let, byl-li zaměstnán nejméně 15 roků v zaměstnání uvedeném v § 14 odst. 2 písm. a), tj. zaměstnání v hornictví se stálým pracovištěm pod zemí v hlubinných dolech.* Jak žalovaná vysvětlila v napadeném rozhodnutí, žalobce tuto podmínku nesplňuje, neboť ke dni 31. 12. 1992 byl zaměstnán v tomto zaměstnání 8 let a 158 dnů. Tomuto závěru nemůže krajský soud nic vytknout. Skutečnost, že žalobce vykonával stejné zaměstnání i po 31. 12. 1992, je z hlediska aplikace § 74 zákona o důchodovém pojištění ve spojení s § 21 odst. 1 písm. a) zákona o sociálním zabezpečení irelevantní.
17. Dopady legislativních změn, jejichž důsledkem byla postupná redukce výhod zaměstnanců v hornictví v oblasti důchodového pojištění, na situaci dotčených osob, byly zmírněny také dalšími normami, na něž odkazuje žalobce.
18. Podle § 174 zákona o sociálním zabezpečení mají dle délky zaměstnání nárok na odstupňovaný snížený věk do důchodu také osoby, které vykonávaly před 1. lednem 1993 zaměstnání v hornictví se stálým pracovištěm pod zemí v hlubinných dolech nejméně 11 roků. Ani tuto podmínku však žalobce nesplňuje, neboť před 1. lednem 1993, jak již bylo uvedeno výše, byl zaměstnán v tomto zaměstnání pouze 8 let a 158 dnů. Dobu povinné vojenské služby přitom ze shora uvedených důvodů takto započítat nelze. I tato skutečnost je v napadeném rozhodnutí srozumitelně vyjádřena.
19. Pokud žalobce argumentuje nařízením 363/2009 Sb., podle § 1 tohoto nařízení platí, že *toto nařízení se vztahuje na osoby, které*

a) vykonávaly před 1. lednem 1993 zaměstnání v hornictví se stálým pracovištěm pod zemí v hlubinných dolech, které bylo podle předpisů účinných před tímto dnem zařazeno mezi zaměstnání I. pracovní kategorie zakládající nárok na starobní důchod při dosažení věku aspoň 55 let, (dále jen „zaměstnání v hornictví“),

b) odpracovaly v zaměstnání v hornictví celkem aspoň 3 300 směn, popřípadě, jde-li o zaměstnání v hornictví v uranových dolech, 2 200 směn, nebo, pokud výkon zaměstnání v hornictví skončily z důvodu dosažení nejvyšší přípustné expozice, odpracovaly před 1. lednem 2009 v zaměstnání v hornictví celkem aspoň 3 081 směn, popřípadě, jde-li o zaměstnání v hornictví v uranových dolech, 1 981 směn. Počet těchto odpracovaných směn za dobu před 1. lednem 1993 se zjistí tak, že počet kalendářních dnů zaměstnání v hornictví se vynásobí koeficientem 0,6 a zaokrouhlí směrem nahoru; za dobu po 31. prosinci 1992 se za odpracovanou směnu považuje každá směna, v níž osoba uvedená v písmenu a) po převážnou část vykonávala podle potvrzení vydaného podle § 4 pod zemí zaměstnání v hornictví, a

c) nesplnily podmínky uvedené v zákoně č. 100/1988 Sb., o sociálním zabezpečení, ve znění účinném ke dni 31. prosince 1995, pro stanovení důchodového věku 55 let.

20. Jak je patrné ze samotného textu nařízení (použití spojky „a“) i z jeho smyslu, aby se na osobu dané nařízení vztahovalo, je třeba, aby byly uvedené podmínky splněny kumulativně. Dle krajského soudu žalobce nepochybně splňuje podmínky § 1 písm. a) a c) citovaného nařízení. Jak ovšem vyplývá z napadeného rozhodnutí, podmínku § 1 písm. b) nařízení žalobce nesplňuje.
21. V zaměstnání v hornictví se stálým pracovištěm pod zemí v hlubinných dolech žalobce před rokem 1993 odpracoval celkem 8 let a 158 dnů, tedy 3 078 dnů, což činí po vynásobení koeficientem 0,6 celkem 1 847 směn. Po roce 1993 odpracoval žalobce v tomto zaměstnání celkem 986 směn. Celkově proto odpracoval v zaměstnání v hornictví se stálým pracovištěm pod zemí v hlubinných dolech 2 833 směn, nikoliv nařízením požadovaných 3 081 směn.
22. S obecnými závěry učiněnými Nejvyšším správním soudem v rozsudku ze dne 23. 10. 2013, č. j. 3 Ads 123/2012 – 32, se krajský soud ztotožňuje: „Nařízení vlády č. 363/2009 Sb. bylo vydáno na základě zmocnění obsaženého v § 107 odst. 4 zákona č. 155/1995 Sb., o důchodovém pojištění, ve znění účinném od 1. 7. 2009. Cílem tohoto zákonného zmocnění bylo stanovení nižšího důchodového věku horníkům, kteří vykonávali zaměstnání v hornictví se stálým pracovištěm pod zemí v hlubinných dolech, které bylo podle předpisů účinných před 1. 1. 1993 zařazeno mezi zaměstnání I. pracovní kategorie zakládající nárok na starobní důchod při dosažení věku aspoň 55 let, toto zaměstnání přitom vykonávali před rokem 1993 i následně po zrušení pracovních kategorií od 1. 1. 1993 a kteří právě v důsledku zrušení pracovních kategorií nesplnili podmínku stanovené doby zaměstnání v I. pracovní kategorii uvedenou v zákoně č. 100/1988 Sb., o sociálním zabezpečení, ve znění účinném ke dni 31. prosince 1995, pro stanovení důchodového věku 55 let.“
23. V odkazované věci ovšem Nejvyšší správní soud posuzoval zejména otázku způsobu prokázání zaměstnání v hornictví se stálým pracovištěm pod zemí v hlubinných dolech po 1. 1. 1993. Naopak nijak nezpochybnil, že pro přiznání nižšího důchodového věku dle § 2 nařízení 363/2009 Sb. je třeba splnit podmínku minimálního počtu odpracovaných směn dle § 1 písm. b) tohoto nařízení. Žalobce přitom ve správním řízení ani v soudním řízení

neuveďl nic, co by úvahy žalované ohledně počtu žalobcem odpracovaných směn v daném zaměstnání jakýmkoliv způsobem zpochybnilo či vyvolalo potřebu dalšího dokazování. Není pochyb o tom, že žalobce odpracoval v podzemí celkem 15 let a 5 měsíců a pracovní poměr s ním byl skončen z důvodu dosažení nejvyšší přípustné expozice. Zároveň ovšem žalobce v zaměstnání v hornictví se stálým pracovištěm pod zemí v hlubinných dolech odpracoval dle shromážděné evidence 2 833 směn a nařízení 363/2009 Sb. se na něj proto nevztahuje.

V. Závěr a náklady řízení

24. Krajský soud z výše uvedených důvodů žalobu jako nedůvodnou zamítl podle § 78 odst. 7 s. ř. s. Výrok o náhradě nákladů řízení vychází z § 60 odst. 1 s. ř. s. Žalobce nebyl v řízení úspěšný, proto nemá právo na náhradu nákladů řízení. Žalovaný nemá právo na náhradu nákladů řízení ex lege (§ 60 odst. 2 s. ř. s.).

Poučení:

Proti tomuto rozhodnutí lze podat kasační stížnost ve lhůtě dvou týdnů ode dne jeho doručení. Kasační stížnost se podává u Nejvyššího správního soudu. V řízení o ní musí stěžovatele zastupovat advokát. To neplatí, má-li stěžovatel, jeho zaměstnanec nebo člen, který za něj jedná nebo jej zastupuje, právnické vzdělání, které se vyžaduje pro výkon advokacie.

Brno 1. dubna 2022

Mgr. Filip Skřivan, v.r.
samosoudce

Za správnost vyhotovení:
E. D.